

Matrassen op de gang, extra bedden op de kamers. Daklozenopvang De Nieuwe Energie aan de 3e Binnenvestgracht in Leiden barst uit zijn voegen. Intussen werkt stichting De Binnenvest hard aan het afbouwen van deze dure centrale opvang. In 2020 moet er amper nog iets van over zijn. Een gesprek met directeur-bestuurder Emmy Klooster en zorgmanager Mart Meeuwissen over grote veranderingen in de daklozenopvang.

Alternatieven voor opvang van daklozen

Marieta Kroft
in het bijbehorende artikel

Leiden * De Binnenvest wijkt niet af van de landelijke trend, waarbij het aantal daklozen de afgelopen zes jaar met 74 procent groeide. Enerzijds komt dat door de economische crisis, anderzijds is het een gevolg van de veranderingen in de zorg: opname in een GGZ-instelling is bijna niet meer mogelijk en dus komen veel meer verwarde mensen op straat terecht. „Kijk naar Rivierduinen”, zegt Klooster. „In Oegstgeest staat een heel gebouw (de voormalige Jelgersmakliniek) leeg.” Klooster pakt in haar kantoor aan het Morspad het jaarverslag van 2015 erbij. „Het aantal unieke cliënten bij ons nam alleen al vorig jaar met 27 procent toe tot 1500.” De instroom stijgt harder dan de uitstroom. Meeuwissen: „Elk bed dat leeg komt, wordt gelijk weer bezet. Er zijn te weinig goedkope huizen, kamers of studio's in de regio.” Om alle daklozen een slaapplek te geven, werden in Nieuwe Energie

van twee-, vierpersoonsslaapkamers gemaakt. Er kwamen matrassen op de gang. „Niet ideaal”, zegt Klooster. „Doordat het zo vol is, krijg je extra spanningen.” Bovendien beschikte De Binnenvest sinds december 2015 over een extra ruimte bij Nieuwe Energie: Gebouw C. Deze noodopvang met 34 bedden sluit echter per 1 april aanstaande. „Dat is afgesproken met de buurt.”

Uitstroom

Intussen werkt de regionale daklozenopvang samen met woningcorporaties en gemeenten in Holland Rijnland aan oplossingen voor de korte én de lange termijn. Via de corporaties krijgt De Binnenvest de beschikking over steeds meer huizen. „Maar het zijn er altijd nog te weinig”, zegt Meeuwissen. „De 38 woningen die we dit jaar hebben, waren een maand geleden al vol. Dit zijn woningen van corporaties die onze cliënten huren. Wij doen de begeleiding totdat zelfstandig wonen weer mogelijk is.” Klooster benadrukt het belang van meer goedkope woningen zodat een snellere uitstroom uit de centrale daklozenopvang mogelijk wordt. „Gelukkig raken corpora-

Daklozenopvang De Binnenvest wil het aantal spaceboxes, zoals hier aan

ties en gemeenten daar steeds meer van doordringen.”

Omklapwoning

Een nieuwe ontwikkeling bij De Binnenvest is de 'omklapwoning'. „Wij noemen dat zo”, lacht Meeuwissen. „Ik weet niet eens of het woord echt bestaat.” Achterliggende gedachte is dat mensen die uit huis gezet dreigen te worden, in een zo vroeg mogelijk stadium zorg krijgen. Hun huis wordt een omklapwoning. „Torenhoge schulden waardoor je de huur niet meer kan betalen: het kan je zomaar overkomen. Bijvoorbeeld wanneer je je werk kwijt raakt en ook nog in een echtscheiding verwickeld raakt. Wij nemen tijdelijk de zorg voor dat huishouden en hun woning over. Wij betalen bijvoorbeeld de huur en begeleiden het gezin totdat het weer grip heeft op het leven. Gaat het goed? Dan klappen we de woning weer terug en zit ons werk erop. Het kost geld, maar veel minder dan wanneer mensen in een centrale opvang moeten verblijven.” Op dit moment heeft De Binnenvest een omklapwoning in Katwijk en in Alphen aan den Rijn. Klooster: „Het grote voordeel is dat mensen in hun eigen omgeving

blijven. Een gezin bijvoorbeeld, is er niet bij gebaat om elders naar een noodopvang te gaan. Kinderen moeten gewoon naar hun eigen school kunnen blijven gaan. Wij helpen ze in hun eigen omgeving hun leven op de rails te krijgen, zonder dat er een bordje van De Binnenvest op de voordeur staat.” Eerder ingrijpen, hoe realistischer is dat? Hebben hulpverleningsinstellingen niet al alles gedaan voordat mensen uit huis worden gezet? Dat hoeft niet, stellen Klooster en Meeuwissen. „Er zijn zorgmijders, al dan niet uit schaamte. Soms speelt een verstandelijke beperking een rol. Wij willen begeleiden. We bieden geen behandeling, die komt van andere organisaties waarmee we samenwerken.” „Het is ons werk”, vervolgt Klooster. „Wij zijn goed in het omgaan met het moeilijke gedrag dat mensen kunnen vertonen als ze op straat komen. We vragen dan ook woningcorporaties ons sneller in te schakelen, om te voorkomen dat problemen zich gaan opstapelen.” Begin deze maand werd een gezin uit Voorschoten uit huis gezet. Waarom is hun huis niet omgeklapt? Klooster geeft zonder in te willen gaan op de individuele kwestie, aan dat omklappen alleen

'Er zijn te weinig goedkope huizen in de regio'

Voorschotens stel: diepe, droeve ellende

Voorschoten * Na een uitspraak van de rechter zijn een 65-jarige Voorschotenaar, zijn 60-jarige gehandicapte vrouw en tweeling van 19 per 1 november uit huis gezet. Hoe is het hun sindsdien vergaan? „Een drama”, reageert de man aan de telefoon. Het stel vertrok eind oktober voor twee dagen naar de crisisopvang van De Binnenvest in Leiden en daarna naar een vakantiewoning in Stompwijk. „Tot 1 december kunnen we blijven. En daarna? Ik weet het niet. Ik had vanochtend nog een gesprek met iemand van De Binnenvest. Aardige meid. Ze

zei dat ik bij hun terecht kon. Nieuwe Energie, ja. Voor mijn vrouw is die opvang totaal ongeschikt. De stichting MEE (zorgaanbieder die mensen met een beperking ondersteunt) is voor haar op zoek.” Zijn vrouw komt tussenbeide. „Ik ga niet naar een bejaardenhuis en een aangepaste woning is er niet. Wat wel? Ik heb geen idee. Wij zijn echt wel hard op zoek. Een camping? Een huisje op Duinrell? Niets is geschikt of betaalbaar.” Haar man neemt de telefoon weer over. „Eerder zorg en begeleiding was zo welkom geweest.

Dan was die huissluiting misschien niet nodig geweest. Dit is zo negatief. Mensen er knalhard uitzetten.” De man is blij met de televisie in de vakantiewoning. „Dat is afleiding. Hoewel, ik weet niet hoe het komt, maar steeds zien we programma's over schulden waardoor je van het ene in het andere probleem terecht komt. Het lijkt wel of het over ons gaat.” „Nee, het is geen negatieve spiraal waarin we terecht zijn gekomen. Het is een tsunami. Het overkomt je en je kunt niks meer. Het is een grote, diepe droeve ellende.”

de Voorschoterweg in Leiden, verhogen tot vijftien in de hele regio Holland Rijnland.

ARCHIEFFOTO HELCO KUIPERS

kan als de woning passend is, dat wil zeggen betaalbaar en voldoende aangepast aan de fysieke mogelijkheden van de bewoner. „Bovendien kan een woning alleen omklappen als wij er tijdig bij betrokken worden. Als een situatie al ontspoord is, is die oplossing vaak niet meer mogelijk.”

Met het verhaal over de nieuwe inzichten en een film waarin een cliënt aan het woord komt, trekt De Binnenvest de regio in. „We doen ons verhaal bij gemeenten en corporaties”, vertelt Klooster. „Je ziet dat ze geïnteresseerd zijn. Een uithuiszetting is voor een gemeente en corporatie een dure grap.”

Uitgangspunt

Betekent dit dat er in de toekomst geen daklozen meer zijn in Holland Rijnland? „Dat is ons uitgangspunt”, stelt Klooster. En hoe ziet de toekomst van de nu nog overbevolkte Nieuwe Energie eruit? „Die kan in 2020 dicht”, hoopt ze. „We houden alleen daar of elders een kleine, centrale opvang over voor dakloze mensen die 24 uur per dag zorg nodig hebben.” De verwachting is dat het centraal beschermd wonen aan het Morspad ook kan worden afgebouwd. „Maar dan heb je het over 2030.”

Opvang daklozen, de stand van zaken

Daklozen moeten zoveel mogelijk in hun eigen omgeving worden opgevangen. De Binnenvest trekt daarom steeds vaker de regio Holland Rijnland in. De stand van zaken:

- De centrale opvang De Nieuwe Energie in Leiden telt momenteel vijftig (normaal veertig) bedden voor opvang en negen voor mensen die doorstromen naar een woning. Het cranaast gelegen gebouw C telt 34 bedden, maar sluit per 1 april. Daarvoor in de plaats komen er in het voorjaar negentien 'Tiny Houses' (kleine huisjes) aan de Sumatrastraat en de Wassenaarseweg.
- Het gebouw aan het Morspad in Leiden heeft plek voor 28 mensen met 24-uurszorg.
- Elders in Leiden zijn vijftien woningen voor crisisopvang voor gezinnen. Katwijk en Alphen hebben allebei één huis.

- De Binnenvest beschikt dit jaar in heel Holland Rijnland over 38 huizen van corporaties en acht voor beschermd wonen. Er zijn zes kamers in Leiden voor de opvang van jongeren, meer kamers in de hele regio worden gezocht.
- De Binnenvest heeft zes spaceboxen, waarvan drie in Leiden, twee in Alphen en één in Noordwijk. In Alphen komen er nog twee bij.
- In overleg met de gemeenten wil De Binnenvest in totaal vijftien spaceboxen plaatsen. Ze staan in een prikkelvrije omgeving, aan de rand van de bebouwing. Deze bewoners krijgen de meest intensieve begeleiding. In Leiderdorp is het college onlangs gevallen over een dergelijke onderkomen.
- Er komt één huis in Leiden beschikbaar voor alleen vrouwen.

Begrafenis (2)

Heb u vorige week uitgebreid verhaald over de begrafenis van Gerard. Ik heb u verlaten op het moment dat ik honderd euro gedoneerd had via het pinapparaat, wat de kerk-gangers bijzonder op prijs stelden.

De uitvaart liep op haar laatste benen, de pastoor zegende de kist. Tijd voor vertrek. Ik keek op mijn horloge. Half een, de tijd was voorbij gevlogen. De pastoor begon nu de gelovigen te zegenen. Een dame in een rolstoel die als een soort erewacht naast de kist zat, werd drijfnar. Naast haar op de stoel lagen een zuurstoffles en een pakje sigaretten.

Nu ging iedereen staan. Vier sterke mannen en evenzovele pronte vrouwen stelden zich op naast de kist. Het orgel speelde en het koor zong 'in paradysum deducant te angelis'. Hoeveel familieleden zouden al begeleid door de engelen uit deze kerk naar het paradijs zijn vertrokken? Ik zou het ongetwijfeld horen bij de koffietafel.

De dame met het gehoorapparaat, u kent haar vast nog wel, draaide zich weer naar mij om. „De dragers van de kist zijn zonen en dochters en de misdienaars zijn kleinkinderen. De dame in de rolstoel is zijn vrouw Annie, die heeft emfyseem. Die heeft her roken tot kunst verheven. U weet beter dan ik dat het leven van Gerard dus bepaald geen pretje is geweest.” Ze boog zich naar mij toe. „God heeft vandaag de verkeerde gehaald.”

„Rustig nou”, zei haar man. „Het is toch zeker zo.” Weer was een tipje van de familiesluiser opgelicht. Buiten begon het hard te regenen. De pastoor liep als een veldheer voor zijn troepen het grindpad naar het kerkhof op. Een kleinzoon duwde de rolstoel voort, Annie tankte zuurstof bij door het slangetje. De dragers hadden de grootste moeite het tempo van de pastoor bij te benen. Soms leek het wel of Gerard van hun schouders weer

op aarde zou afdalen. Bij een open graf werd stilgehouden. Het wieroekvat weigerde door de regen iedere medewerking. De man van de collecte stootte mij aan. „Dit is het grootste familiegraf op het kerkhof, meerderen zijn Gerard voorgegaan. Ze waren thuis met twaalf en Gerard is nummer zeven die het loodje heeft gelegd.” Over piëteit voor de overledene gesproken. De pastoor pakte een draadloze microfoon en begon te bidden. „Wees gegroet Maria...” Ondanks de regen verzaakte niemand. Nu begon het nog harder te regenen. De pastoor zou voor de laatste maal de kist moeten zegenen, maar hij volstond met de opmerking dat God zelf zijn taak had overgenomen. Daarna pakte hij een roos die in een prachtig boekje op de kist lag. Hij gaf de roos aan Annie. Ik begreep de symboliek niet. Of toch wel? Gaf hij nou gewoon de dood door? Daarna hield de goede herder het voor gezien en dirigeerde zijn drijfmatie kudde naar de Brabantse koffietafel. Ik moest mee. Het werd een middag om nooit te vergeten. Ik zag ooms en tantes, neven en nichten, aangetrouwden en klein grut. Alles krieldde door elkaar, ieder had de grootste lol. Het was net of we bij elkaar waren gekomen om nog een keer te zien hoe onze ouders eens het Rijkse Roomse Leven hadden geleefd.

Har's glimlach

De wereld staat letterlijk in brand. We worden immuun voor de wreedheden. Kunnen we nog wel met een glimlach genieten van de kleine juweeltjes die iedere dag voorbij komen? Har Meijer wel. Hij kijkt, luistert en tekent dit kleingedoe voor u op.